

Asia: VN/23944/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ulosottokaaren 4 luvun 48 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Ulosottoylitarkastajat ja -tarkastajat ry kiittää oikeusministeriötä mahdollisuudesta lausua lakiehdotuksesta.

Lakiehdotuksen tavoite on hyvä, mutta ennen kuin lakiehdotusta viedään pidemmälle valmistelussa, tulisi yhdistyksemme mielestä tarkastella onko suojaosuuden nostaminen riittävän tehokas ja laajavaikutuksellinen menetelmä, jolla pyritään vastaamaan kohoaviin energia- ja elinkustannuksiin ja mitä mahdollisia negatiivisia seurauksia suojaosuuden nostamisesta on.

Lukuisissa tutkimuksissa on todettu, että suojaosuuden nostaminen on huono tapa parantaa velallisten asemaa: luottohäiriömerkintöjen määrä lisääntyy ja ulosottoprosessin kesto pitkittyy. Ulosottolaitoksessa on tällä hetkellä paljon pienvelallisia, joiden maksama kuukausittainen lyhennys velkoihinsa on alle 100 euroa. Näiden velallisten osalta ei uudistuksen myötä pystytä perimään suorituksia veloille lainkaan suojaosuuden noustessa reilulla 189 eurolla. Heille aiheutuu maksuhäiriömerkintä, vaikka ulosoton kautta hoidettava velka ei olisikaan kovin suuri. Maksuhäiriömerkinnällä on yksittäiselle henkilölle joka päiväistä elämää merkittävästi hankaloittavia seuraamuksia, mistä johtuen merkinnän aiheuttamista erityisesti heikommassa asemassa oleville velallisille yleismaailmallisesta tilanteesta johtuen voidaan pitää kohtuuttomana seurauksena.

Ehdotettu määräaikainen uudistus ei kohtele ulosotossa olevia velallisia samalla tavalla. Lyhyesti sanottuna lakiehdotuksesta kärsivät pienituloiset velalliset maksuhäiriömerkintöjen myötä ja hyötyvät suurituloiset velalliset, joiden ostovoima kasvaa.

Ulosotossa on suuri ryhmä velallisia, joiden ostovoima ei muutu millään tavalla suojaosuuden korottamisesta, vaikka heidänkin maksukyky on heikentynyt tässä maailmantilanteessa. Takuueläke on tällä hetkellä n. 885 e/kk. Jos velallisen tulot (ilman huollettavia) ylittää tulevan tuloajan 1770 e/kk häneltä ulosmitataan nettotuloista edelleen 1/3 myös korotuksen jälkeen.

Sen sijaan suurituloiset velalliset hyötyvät uudistuksesta - eli henkilöt, joiden ostovoima kestää tämänhetkisen maailmantilanteen. Suurituloisten ja keskituloisten nettopalkan raja kulkee tällä hetkellä 2784 eurossa/kk. Ilman huollettavia olevan velallisen nettopalkasta ulosmitataan 1/3. Mikäli nettopalkka ylittää 2784 euroa kuukaudessa, ulosmitataan ylitse menevältä osuudelta lisäksi 4/5, enintään kuitenkin puolet koko nettopalkasta. Uudistuksen myötä keski- ja suurituloisten nettopalkan raja nousee 3540 euroon/kk. Tämä tarkoittaa sitä, että suurin osa tällä hetkellä suurituloisiksi luokiteltavista velallisista luokitellaan uudistuksen myötä keskituloisiin ja heidän maksamansa osuus nettopalkasta pienenee. Todella suurituloisia velallisia, joihin lakiehdotuksen uudistus ei vaikuta millään tavalla, on vain murto-osa ulosoton velallista.

Yhdistyksemme mielestä ehdotetun lakiehdotuksen sijasta tulisi miettiä vaihtoehtoisia tapoja parantaa erityisesti heikommassa asemassa olevien velallisten asemaa. Yhden vaihtoehdon muodostaa samanaikaisesti vireillä oleva vapaakuukausiuudistus. Toinen, paremmin ostovoimaa lisäävä muutos olisi ulosmittausäännösten muuttaminen esimerkiksi siten, että tuloajan ulosmittauksessa suojaosuuden ylittävästä nettopalkan osasta ulosmitataan nykyisen 2/3:n sijaan 1/2.

Velalliskohtaisten seurausten lisäksi esitetyllä lakiehdotuksella on laajakantoisempia, valtion talouteen vaikuttavia negatiivisia seurauksia. Suojaosuuden korottamisen myötä vero- ja muiden julkisoikeudellisten saatavien perintämäärä laskee, mikä vaikuttaa negatiivisesti valtion talouteen. Velkojien aseman määräaikainen heikentäminen lisää luotto- ja rahoituskuluja, mikä omalta osaltaan lisää inflaatiota ja vaikeuttaa entuudestaan valtion talouden tilannetta.

Edellä mainituista syistä Suomen Ulosottoylitarkastajat ja -tarkastajat ry ei kannata esitettyä lakiehdotusta vaan toivoo oikeusministeriön tutkivan muita keinoja velallisten ostovoiman kasvattamiseksi.

Kallio Satu
Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys ry